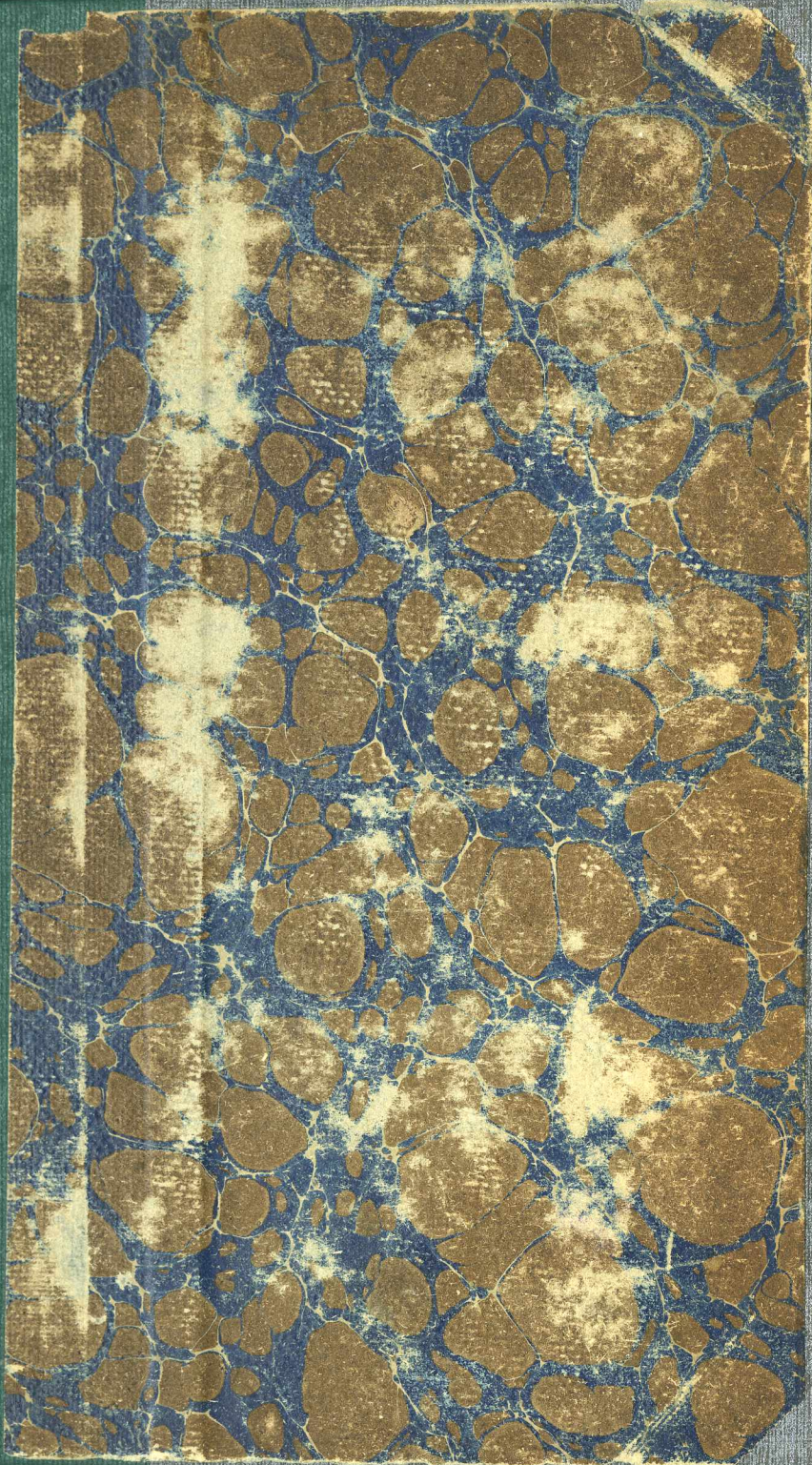


Politikai  
röpiratok.

113.



113  
929

# POLGÁRI VALLÁS

## VÁZLATA.

MELYET MÁS NEMZET IS VALLÁSI KÖNYVEIHEZ,  
ÉS TÖRVÉNYEIHEZ ALKALMAZTATHAT, — ÉS NAGY-  
EMBEREIVEL AZONOSÍTHAT.

VAGYIS

### EGY AKOL ÉS EGY PÁSZTOR.

IRTA:

✓ GÖTTLY KÁROLY.

Ara csak 6 kr.

7  
PESTEN,

KAPHATÓ GRILL K. (ezelőtt Geibel) KÖNYVÁRUSNÁL,

Kristóf-tér 4. sz. a.

1869.

WILLIAM WALKER

WALKER

WALKER

WALKER

WALKER

WALKER

WALKER

1855

## Előszó.

Miután már a „polgári házasság“ küszöbén állunk; — miután már „polgári közösiskeink“ is tömörülnek: — nem rajongásom, de a korszellem előhaladása kívánja, miszerint a „polgári vallást,“ — melyben már-is bennélünk — mint azoknak édesanyukat mielőbb külön előállítsuk: — annival is inkább, mert ez az eddigi vallásokat ki nem zárja; — mert ebben szintugy megtalálhatjuk és pedig saját törvényeink védelme alatt is, mind testi, mind lelki megnyugtatókat; — mert ezt saját törvényeink által teljes előnyre emelhetjük; — mert ez, amellet, hogy leggyeszerűbb, — szerintem — legészszerűbb is.

Mig annyira szaporodunk, hogy az itt kiutatott vázlatomat tagjai, jobban kidolgozva, rendbeszedve, és felruházva — polgártársainkkal, mint önálló polgári vallás

ismertethetnék meg: én addig is ezen „polgári vallás“ hű követőjének vallom magamat.

J. I. I. Azt mondják, hogy már „elkéstünk;“  
 Mások — „nagyon előljárunk“: —  
 Mindezekről mit sem várunk;  
 S mi a korészlettel élünk. —

\*  
 \*\*

J. I. II. Kielőtt én vagyok örült;  
 S-e vallásunkat gyalázza: —  
 AZ a törvénytis utálja:  
 S az már-elöttem megörült.

Kelt Pesten, október 10-én 1869.

Szerző.

# POLGÁRI VALLÁS,

— melyben máris bennélünk. —

Első rész. . . . . Észhit.

Második rész . . . . . Polgári kötelesség.

---

## ELSŐ RÉSZ. ÉSZHITRŐL.

a) Istenről. — b) Tulajdonságairól. — c) A világról.

a) **Istenről.** Vizsgálódásainkból azt látjuk, hogy semmi sem lesz ok nélkül: a főokot magát — az egész mindenség alkotóját Istennek nevezzük.

b) **Istennek tulajdonságai.** Az Isten örökidejű — azaz öröktől fogva való és örökkévaló, — mindenható, minden tudó, mindenütt jelenvaló, bölcs, jó, igaz, irgalmas, szent, változhatatlan, és fölény. Ezen már ismert tulajdonságainál fogva őtet tökéletesnek nevezzük.

Mindezen tulajdonságai az „Istennek tökéletességéről“ külön kiállítandó munkában egyenként külön és bőven kifejtendők.

Addig is használhatjuk azonban erre (Zákány Észvallását) és amikből eddig tanítottuk.

c) **Világról.** 1), 2), 3).

A világróli külsőkönyvben előadjuk az Istennek mint tökéletes lénynek

1) **Mózes** szerinti teremtésmódját, mert még mást nem is tudunk. I. eddigi könyveink szerint.

2) **gondviselését.** I. eddigi könyveink szerint.

3) **emberi rendeltetésünket.** I. eddigi vallás-könyveinkből.

I Itt, mig az Észhit, és keresztényvallás összehasonlítását kiadhatnám: addig is előadom rövideden.

a) Az **Istent** mint egyedüli főlényt érinteni sem lehet, mert akkor azonnal ő is változás alá esnék, s utóvégre övele összes mindensége is végkép elveszne.

Az Ótestamentomban a kegyes emberek mind **Istenfiainak** nevezettek, és a többiek **embereikfiainak.**

b) a **Természet** — az Isten tulajdonságainak összehatásos működése

c) a **Lélek** — isteni szikra bennünk, mely öntudatunkkal csak is addig működhetik, mig bennünk van.

Miután az Isten minden reánk szorulása nélkül tudta, és adta életünket: mint böles minden tudatásunk nélkül is eltudja végezni: s mert elkezdette bizonyosan elisvégni, s mint igazságos a legbölesebbben fog teljes-elég tételt is szolgáltatni. lásd II. dik parancsnak szövegében is az „álnokságról“ stb.

Polgári vallásunkat csak azért is meg kell tartanunk, hogy közvédelmeztetésünket is annál törvényesebben megkívánhassuk, és megis érdemelhesstük.

d) az **Erény** (virtus) — törvényeink feletti nemestetteink, melyek az utódokra is ösztönül, és példálul szolgálандók.

e) a **Halál** — ez lélettöli megoszlatásunk.

f) a **Feltámadás** — átváltozásunk folytonossága.

g) **Csuda** — nem lehet: mert ami lehet természetes, habár egyszer jó is elő: természet elleni pedig nem történhetik.

J. Az Isten tökéletességében magában sem lehet természet ellenes: mert Öszhatásos működése tulajdonságainak csakis természetes egyemitése.

Örökkévalósága az ő örökkéváltozatosságával, — mindenhatósága az ő bölcsességével, — mindentudósága a mi javunkat esztünk által is előmozdítható önakaratainkkal; — hogy azt is láthatjuk, miszerint egyiket a másikhoz szerencsésnek, amazt szerencsétlennek tartthatjuk stb: mindezek éppen tökéletességét igazolják. — tökéletességében az általunk rossznak vett esetet is tapasztalnunk kell.

De Csudát, mely perc alatt is megtörténhessék, mely az Isten mindenhatósága mellett is annak bölcsességével természetellenes — éppen úgy nem várhatunk tőle, mint magamagát meg nem semmisítheti stb.

Csudák történhetését — még erkölcsi javításunkra sem szabad ezentúl tanítani, mely a természetant is meghazudtolná. Szégyen! hogy még ma is búcsukon is csábíthatnak „égből leszállott levelek árulásával stb.“ „Non datur in natura saltus: — nec Deus contra Naturam.“



MÁSODIK RÉSZ.  
POLGÁRI KÖTELELESSÉG.

ELSŐ SZAKASZ.

Vallási 10 parancsolat.

Mózes rendje szerint, ki papnak neveltetett, és nagy physicus volt.

1-ső. **Csak egy Istent lehet és kell ismerni.**

Törvényeink is egy Istenre esketnek.

2-ik. **Ne csinálj képet, hogy azt imádjad.**

Törvényeink sem engedhetik meg az elbálványulhatást. E miatti szétszaggatásaink ellen Kormányunk is tartozik őrködni.

3-ik. **Isten nevét hijában fel ne vedyed.**

Törvényeinkben l. a káromkodást.

4-ik. **Az ünnepet megszenteljed.**

Törvényeinkben l. az Innepekről.

J. — Mig erről külön és bővebben kidolgozva láthatnánk lásd itt

a) minden hetedik napot a cselédek, és igás marhák pihentetése végett

b) erkölesi eddigi vallásaink szerzőjeinek u. m.

**Mózesnek**, ki ezen két főparancsolatot adta u. m.

a) Szeresd az Istent. b) szeresd felebarátodat.

**Jézusnak**, ki ezt tette hozzájuk: c) szeres-  
sed ellenségedet is, — mit csak is azon esetben  
teljesíthetők, ha a bennünket ártatlanul is meggyalá-  
zót, megsértőt elébb polgárilag megbüntettük; meg- má-  
sok példájára is.

**Mintsintén** a főbb tanítványoknak,  
mártYROKNAK tiszteletökre évenként ünnepnapot  
szenteljünk, habár azt a hetedik, vagy vasárnapban  
tartsuk is meg.

Ezekről különkönyvben bőven kifejezhetjük,  
hogy melik ki volt, mit tanított? a mártYrok is stb.

Ezeket is megtanulhatják addig is eddigi könyve-  
inkből.

c) Országunk attyainak mint Balám-  
bernek, Attillának, Árpádnak, Szent-  
Istvánnak, Kálmánnak, Nagylajos-  
nak, Hunyadinak, Mátyásnak, Rákóczi-  
nak, Szécsényinek, Kossuthnak, Deák-  
nak, stb. emlékökre is egy napot mint fent, s jelesebb  
tetteiket mindannyiszor megemlíteni szöszékeinkből is.

Lásd eddigi könyveinkből.

J. Itt mindenik Nemzetaz öveivel, s országáéival  
azonositván: p. o — betűrendben — Angol, Francia,  
Muszka, Német, Olasz, Szláv stb.

d) Születés és mulandóság ünnepét.

Vallásunk ezen hitágazataira is figyelmez-  
tethetünk, és pedig papjaink által a szöszékböli tanítás  
által is. lásd 3. szak. 4. szert.

5-dik. **Tiszteljed szüleidet.**

Törvényeinkben is lásd.

6-dik. **Ne ölj.**

Törvényeinkben is lásd.

7-dik, **Kerüld a testiséget.**

Törvényeinkben is lásd.

8-dik. **Ne lopj.**

Törvényeinkben is lásd.

9-dik. **Hamisan ne esküdj.**

Törvényeinkben is lásd.

10-ik **Ne kívánjad a másét.** a), b), c), d).

Törvényeinkben általában.

J.— Mig erről külön és bővebben is olvashatnánk l.

a) egyik a másikat elne kívánja.

b) egy társaság, egy állam se a másokét tagjainak bele egyezésök nélkül.

c) sőt a közbiztonság, jóllét, és előhaladás tekintetéből egyszersmind egymást ápolni és védéni tartozunk.

d) és amint a bűnösöket büntetni: úgy a magukat kitünőbbben feláldoztakat jutalmazni is tartozunk.

J.— **E 10 parancsra tartozó törvényeinket összeállítva alsóbb iskoláinkban is taníthatjuk.**

Büntetéseinket, és némilegi jutalmaztatásainkat már eddigi törvényeinkben megtalálhatjuk, mig szükségelendő újabb törvényezikkekkel teljesen kijavíthatjuk.

A halálos bűnöst se veszítsük el, hanem biztos helyen tartva dolgoztassuk haláláig.

A felsőbbi és többi tantárgyak tovább is mint eddig.

## MÁSODIK SZAKASZ.

### Polgári vallás hitágazatai.

1-ső. **H i s z e k e g y I s t e n b e n , k i a n a g y m i n d e n s é g e t t e r e m t e t t e . .**

2-ik. Hiszem a **jóknak** megjutalmaztatásokat, a **gonoszoknak** teljes megbüntetésüket.

3-ik. Hiszem az **örökéletet**.

Ez utóbbiról l. bővebben I. R. 3), c)-ben.

~~~~~

### HARMADIK SZAKASZ.

#### Polgári vallás szertartásai.

1-ső. **Beavatás.** (Az eddigi keresztség helyett).

Midőn a gyermek a polg. szülöttek könyvébe beiratik.

2-ik. **Házasság.**

Melyet szintugy beiratnak; melyet az atyafiság sem gátolhat. Ki pedig már házas, másal ugy szövethet, ha elébbi gyermekei sorsuk — polgári törvényeink szerint sem nehezítettnek.

3-ik. **Eltemetés.**

Hogy emberi méltóságunkat le ne alacsonyítsuk: a földszinén senkit ne hagyjunk

J.A **témetés** minél egyszerűbb legyen, izletes énekléssel, imádsággal, tanítással is megengedhető; sőt a **re quie m** is, mely által az élők annál inkább buzditassanak hasonnagy és kitünőbb tettekre, és áldozatokra.

Az **énekek** száma mennél keyesebb legyen, és kellemesebb, és reájok annál többféle alkalmi versek készítve; és a kántusiakon és közönségeseken kivüliek soronkénti elődiktálás, vagyis előéneklés után énekeltesenek, habár orgonán is.

### Az imádságokban.

a) a kérések elismaradhatnak: mert aminek megkell lenni, annélkül is meg lesz: lehetlent természet ellenére kérni még boszszantás, balgatagság.

Az **imádságban** l. milyen az **Ú r i m á d s á g**. „A t y á n a k! k i, stb.“

b) **Kérésünk** csak is annyira terjedjen t. i. hogy amibe beleestünk, amit elnem kerülhetünk stb. testi és lelki erővel minél nyugottabban tűrhessek, vagy minél hamarább kiszabadíthatassuk magunkat stb.

c. hanem igen is **háladatos** n a k kell lennünk az elvettekért, a megnyertekért, kikerülhettekért, megszabadulthatásainkért stb. és fiui alázatosságunkat, szeretetünket, és háladatosságunkat fejezzük ki stb.

És mindezekre nézve már **neveltetésünk** úgy történjék, hogy legnagyobb bajainkban se essünk kétségbe, ha azonnal elvesznénk is.

### 4-ik. Születés és mulandóság ünnepe.

Itt kenyéráldozatot is használhatunk annak háladatosságául, hogy még élünk, s táplálkozhatunk. Itt a többi szertartásainkra is figyelmeztethetünk.

J. — Nagyon is czélszerűnek látom, hogy ezt a napot éppen az időjárás szerinti év első napján tartanánk meg — mint ujév valóságos első napját is, t. i. midőn a **nap** a bakba lép december 21 én: akár ha úgy tetszik mikor a kosba lép — a tavasszal kezdjük mártius 20 án, és ehhez szabjuk az év többi részeit is.

**Naptárainkat** is ezen járás szerint kellenek átalakítanunk az egyformaság végett is; hogy polgári vallásunk évei is együtt folyjanak.

Mindezekről különkönyveinket a többség akarátja szerint dolgozzuk át és alakítsuk.

## Figyelmeztetés.

Mihelyt ezen „**polgári vallás**“ tagjai össze gyűlhetünk: **önjogunk** azonnal, hogy ennek mind hitágazatait bővebben és kellőleg kifejt-  
hessük; — mind szertartásait, és szertartásos  
könyveit korszerűleg állítsuk elő; — mind  
alsóbb iskolai könyveit — e vallással is ösz-  
hangzásban idomítsuk át az eddigiekből.

Hogy tehát mielőbb láthassuk mikénti sza-  
porodásunkat, és közgyűlésünk tart-  
hatóságát: tisztelettel kéretnek e pol-  
gárvallást elfogadók — magukat nálam  
bérmentes leveleik által bejelenteni (Pesten Se-  
bestyén tér 4. sz. a.) akár az „Aranytrom-  
bita“ hirlaptulajdonosánál Táncsics Mihály  
úrnál Pesten Mészáros utca Emmerling ház —  
mely hirlap Vallásunkat már is felkarolta,  
s fokenkénti mozzanatait, s erősödését közleni  
is megajánlotta: — főkép, kiknek polgárival-  
lásunkhoz felkarolási lelki ösztönük is van; —  
kiknek ebben közreműködhetési lelkihivatásuk  
is van; kik áldozati gyámolíthatásaikkal is lel-  
kesítvék: hogy mielőbb „**Egyházzá**“ is alakul-

hassunk, s Egyházunk tanácsosi tagjait is  
válaszhasuk. stb. stb.

Kelt Pesten, 1869. október 10-én.

Felsőbányán lakott k. és váltóügyvéd, jelenlegi lakos  
Pesten, Sebestyén-tér 4. sz. a. Országh Gúthy Benő,  
ügyvéd testvérjénél.

**Gúthy Károly,**  
polgárvallási felhívó.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Szerzőnek még e munkálatai eladandók:  
**alsóbb iskolás gyermekek számára.**

1. Légtünemények. 4-ik kiadás . 10 kr.
2. Különféle (phys. fejtmények 20 kr.
3. A csillagokról . . . . . 10 kr.
4. Észhit és keresztényvallás  
összehasonlítása — nemsokára  
sajtó alá kerülendő . . . . .

Pesten 1869 Nyomtatta idősb Földesi Ede ári-utca 7 szám.

*Belélt! Kéi a szerzőnek  
még se tudod megkeresni!*

